

14.01.2019

POL-2018-55382

Eduskunnan lakivaliokunta

HE 231/2018

Lausunto HE 231/2018 laeiksi rikoslain ja valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 17 §:n muuttamisesta**Tausta**

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Keskusrikospoliisilta lausunnon unionipetosdirektiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2017/1371 unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin) kansallista täytäntöönpanoa koskevasta hallituksen esityksestä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tehtäväksi unionipetosdirektiivin edellyttämät muutokset rikoslakiin. Muutokset koskevat lähinnä Suomen rikosoikeuden soveltamisalan ja oikeushenkilön rangaistusvastuun laajentamista sekä vähäisissä määrin rangaistavan toiminnan alaan liittyviä muutoksia. Rikoslain lisäksi valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 17 §:ää ehdotetaan muutettavaksi.

Esityksellä saatetaan Suomen lainsäädäntö vastaamaan 5.7.2017 hyväksytyn unionipetosdirektiivin vaatimuksia. Esityksessä ehdotetut lakimuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 6.7.2019, jolloin direktiivi on viimeistään pantava täytäntöön.

Keskusrikospoliisin lausunto

Keskusrikospoliisi pitää kannatettavana kaksoisrangaistavuuden vaatimuksen poistamista direktiivin mukaisissa rikoksissa, koska se mahdollistaa nykyistä paremmin rikosvastuun toteuttamisen ja nopeuttaa rikostutkintaa. Muutettavaksi esitetystä rikoslain kohdassa (1 luku 11 § 2 mom. 9-kohta) luetellaan ne rikoslain säännökset, joita vaatimuksen poistaminen koskee, mikäli kyseessä on unionin taloudellisiin etuihin vaikuttava petos tai muu unionin taloudellisiin etuihin liittyvä rikos. Nämä määritellään viittauksella direktiiviin. Keskusrikospoliisi pitää säännöstä kuitenkin jossain määrin epäselvänä lain soveltamisen ja kansalaisten näkökulmasta. Vaikka viittaukset kohdistuvat tiettyjen artiklojen yksittäisiin kohtiin, lakia joudutaan lukemaan yhdessä direktiivitekstin kanssa.

Esitetty avustuksen väärinkäytöstä säädettyvä törkeä tekemuoto tilanteissa, joissa rikoksen kohteena olevan avustuksen määrä on erittäin suuri ja avustuksen väärinkäyttö on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, on Keskusrikospoliisin mukaan erittäin kannatettava lisäys. Muutos on tarpeel-

linen ja johdonmukainen, sillä tällä hetkellä avustuspetoksesta on rikoslais-sa säädetty törkeä tekemuoto, mutta määrältään yhtä suuri tai suurempi avustuksen väärinkäyttö rangaistaan voimassaolevan rikoslain mukaisesti tavallisena tekemuotona.

Esityksen mukaan virka-aseman väärinkäyttämistä koskeva rangaistus-säännös ulotettaisiin koskemaan myös kansanedustajia säännöksessä tar-koitettujen edellytysten täytyessä. Säännöstä sovellettaisiin entistä laa-jemmin myös ulkomaiseen virkamieheen. Keskusrikospoliisin näkemyksen mukaan muutokset mahdollistaisivat epäillyn rikoksen perusteellisen selvit-tämisen ja kattavan rikosvastuun toteuttamisen ilman henkilön statuksesta johtuvia rajoitteita. Säännökselle on ajankohtainen tarve, sillä kyseessä olevat henkilöryhmät ovat usein tekemisissä unionin asioiden hoitamisen ja varojen hoidon kanssa.

Keskusrikospoliisi pitää oikeushenkilön rangaistusvastuusta esitetyn sovel-tamista arvonnalisäveroon kohdistuvaan veropetokseen ja törkeään verope-tokseen tarkoituksenmukaisena ja muutosta rikoshyödyn poisottamisen kannalta hyödyllisenä. Arvonnalisäveroon kohdistuvien petosten osalta direk-tiiviä sovelletaan kuitenkin ainoastaan, kun direktiivissä määritellyt teot tai laiminlyönnit ovat yhteydessä kahden tai useamman jäsenvaltion aluee-seen ja jos rikoksista aiheutuva kokonaisvahinko on vähintään 10 miljoonaa euroa. Keskusrikospoliisi pitää soveltamisen rajaa korkeana. Raja asettaa unionipetokset tutkinnallisesti haasteelliseen toimintaympäristöön. Muihin unionin varoihin kohdistuviin tai liittyviin rikoksiin on määriteltä mer-kittäväksi vahingoksi yli 100 000 euroa, joka ei esimerkiksi petosrikosten kohdalla ole poikkeuksellisen korkea vahinkomäärä. Alempi vahinkomäärä mahdollistaisi varhaisemman puuttumisen myös oikeushenkilön rangais-tusvastuuseen.

Oikeushenkilön rangaistusvastuuta esitetään sovellettavaksi myös petok-seen ja törkeään petokseen silloin, kun teko on direktiivin mukainen EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttava petos. Keskusrikospoliisi pitää muutosta tarpeellisenä direktiivin 6 artiklan edellyttämän oikeushenkilön rangaistus-vastuun toteuttamisen kannalta.

Jatkossa poliisin tutkittavaksi tulevien tämänkaltaisten laajojen rikosasioi-den, joilla on liittymäkohtia moniin jäsenvaltioihin, määrä ei ilmeisesti paljon lisäännä. Kuitenkin on otettava huomioon, että jokaisen yksittäisen jutun kohdalla tarvitaan asiaan perehtyneitä kokeneita tutkijoita ja kansainvälistä yhteistyötä matkustamisineen, mikä aiheuttaa kustannuksia. Tutkinta sitoo kokeneita tutkijoita asian käsittelyyn keskimääräistä paljon pidemmäksi ajaksi, mikä heijastuu osaltaan kaikkien vaativien juttujen tutkinta-aikoihin.

Kokonaisuudessaan Keskusrikospoliisi pitää esitystä kannatettavana.

Keskusrikospoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Tero Kurenmaa

Rikostarkastaja

Erkki Rossi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 14.01.2019 klo 15:59. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.